

NELIETUVIŠKŲ ŽODŽIŲ DĖMENŲ, SKAIČIŲ, PROCENTŲ RAŠYMAS

Atmintinė parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos (toliau – VLKK) nutarimais, Kalbos konsultacijų duomenų baze (www.vlkk.lt), Lietuvių kalbos instituto (toliau – LKI) mokslininkų darbais, Kalbos inspekcijos, kitų institucijų interneto tinklalapių informacija.

NELIETUVIŠKOS KILMĖS DĖMENYS IR PRIEŠDĖLIAI

aero-, agro-, anti-, audio-, avia-, baro-, bio-, eks-, etno-, geo-, hidro-, hiper-, infra-, inter-, kardio-, kontr(a)-, kvazi-, makro-, mikro-, mono-, multi-, poli-, pop-, pseudo-, psicho-, retro-, stereo-, super-, termo-, trans-, turbo-, ultra-, vice-, video- lietuvių kalboje vieni nevartojami, todėl rašomi kartu su antruoju dėmeniu ir sudaro sudurtinius žodžius.

Kai po vieno nelietuviško dėmens eina antras nelietuviškas dėmuo, pirmojo nesavarankiškumą žymime brūkšneliu, o antrąjį nesavarankišką dėmenį jungiame su šalia einančiu žodžio dėmeniu.

Gerai

audio-, videoaparātūra arba garso ir vaizdo aparātūra

audio- ir videoįrašai arba garso ir vaizdo įrašai

auto-, motokroso trasa

fotogalerija

popchoras

stereojungtys

stacionari videoprojekcinė sistema

Patalpos stebimos videokameromis (arba vaizdo kameromis)

Blogai (kalbos klaidos paryškintos)

audio-video aparātūra

audio ir video įrašai

auto-moto kroso trasa

foto galerija

pop choras

stereo įėjimai

stacionari video projekcinė sistema

Patalpos stebimos video kameromis

SKAIČIŲ RAŠYMAS

Skaičiai, žymintys daiktų kiekį, rašomi arabiškais skaitmenimis: *3 tarnautojai; 12 vnt.; 15 puslapis; Nr. 3; 2 automobiliai; 9 klasė; 2013 metai (sk. du tūkstančiai trylikieji metai); 25 diena; 10 valanda.*

Skaičiai, žymintys daiktų eilę, gali būti rašomi ir arabiškais, ir romėniškais skaitmenimis: *1 priedas, 4 lentelė, 5 pavyzdys; V dalis, III skyrius, XXI amžius, II meniu.*

Prie romėniškų skaitmenų galūnės nededamos.

Teisės aktų skyrių, įvairių renginių, konferencijų, šimtmečių ir pan. eilė paprastai žymima romėniškais skaitmenimis, o metų, dienų, valandų, puslapių, numerių eilė – tik arabiškais skaitmenimis. Arabiškais skaitmenimis žymimi dideli skaičiai.

Dokumentų dalys, punktai, papunkčiai numeruojami arabiškais skaitmenimis su taškais. Taškai taip pat rašomi po skaitmenų, žyminčių eilės numerius – ypač lentelėse, sąrašuose.

Rišliame tekste tarp skaičiaus ar skaičių grupės, žyminčios tam tikrą skyrių, dalį, punktą, papunktį, ir žodžio taškas nerašomas: *1 tikslas, 2.2 uždavinys, 3.3 priemonė* ir pan.

Punktas gali būti pažymėtas skaitmenimis, rodančiais skyrių, poskyrį, punktą ir papunktį: *2 punktas, 3.4 punktas (papunktis), 5.5.7 papunktis.*

Skaičių ir jų grupių rašymo rišliame tekste pavyzdžiai:

Gerai

Vadovaudamasis <...> tvarkos aprašo 4.2 punktu <...>, tvirtinu <...>.

Užsakovas apmoka vykdytojui už 2–4 punktuose nurodytas paslaugas <...>.

P r i p a ž į s t u netekusiais galios <...> įsakymu Nr. DV-98 patvirtintų <...> taisyklių 5.6, 8.9 punktus.

Blogai (klaida paryškinta)

Vadovaudamasis <...> tvarkos aprašo **4.2.** punktu <...>, tvirtinu <...>.

Užsakovas apmoka vykdytojui už **2.–4.** punktuose nurodytas paslaugas <...>.

P r i p a ž į s t u netekusiais galios <...> įsakymu Nr. DV-98 patvirtintų <...> taisyklių **5.6., 8.9.** punktus.

Žymint eilę arabiškais skaitmenimis, prie jų po brūkšnelio gali būti pridedamos kelintinio skaitvardžio galūnės, ypač sakinyje: *1-a, 2-a kategorija; 60-osios metinės, 1-asis asmuo, 5-asis pulkas, 100-asis koncertas, Kovo 11-oji*. Galūnė pridedama kartu su kamiengalio minkštumo ženklu: *3-iasis (ne 3-asis)*.

Dideli skaičiai, pradėdant tūkstančiu, gali būti žymimi:

grpuojamais skaitmenimis: *3 000, 15 000, 100 000, 1 000 000, 1 000 000 000* (tarp skaitmenų grupių nededamas nei kablelis, nei taškas);

skaitmenimis ir žodžiais arba jų sutrumpinimais: *17 tūkstančių arba 17 tūkst.; 4 milijonai arba 4 mln.; 5 350 300 arba 5 mln. 350 tūkst. 300.*

Dešimtainės ir šimtainės skaičiaus dalys skiriamos kableliais: *1,5 kg (ne 1.5 kg), 0,25 g (ne 0.25 g)*.

Dydžių išraiškose vieneto simbolis turi būti rašomas po skaitinės vertės, o tarp skaitinės vertės ir vieneto simbolio paliekamas tarpelis, pvz.: *5 m, 10 A, 20 Pa* (žr. V. Valiukėno, P. J. Žilinsko „Penkiakalbį aiškinamąjį metrologijos terminų žodyną“, Vilnius, 2006, p. 1129).

PROCENTŲ, LAIPSNIŲ RAŠYMAS, ŽODINĖ RAIŠKA

Tarp skaičiaus ir procento ženklo daromas tarpas, pvz.: *5 %, 98,8 %*. Procentas – nesisteminis santykinio dydžio matavimo vienetas, žymimas %, lygus vienai šimtajai nedimensinio matavimo vieneto ($1 \% = 10^{-2}$)ⁱ.

Kurio nors kiekio ar skaičiaus šimtosios dalys (nuošimčiai) raštu ir žodžiu reiškiami taip:

4,898 proc. – keturi procentai ir aštuoni šimtai devyniasdešimt aštuonios tūkstantosios dalys arba keturi ir aštuoni šimtai devyniasdešimt aštuonios tūkstantosios procento;

3,06 proc. – trys procentai ir šešios šimtosios dalys arba trys ir šešios šimtosios procento;

4,25 proc. – keturi procentai ir dvidešimt penkios šimtosios dalys arba keturi ir dvidešimt penkios šimtosios procento;

0,90 proc. – nulis procentų ir devynios dešimtosios dalys arba nulis ir devynios dešimtosios procento.

Žymint plokščiojo kampo vienetus laipsnius tarp skaičiaus ir vieneto simbolio tarpelis nededamas – 45° (žr. V. Valiukėnas, P. J. Žilinskas. Penkiakalbis aiškinamasis metrologijos terminų žodynas, Vilnius, 2006, ⁱⁱ).

Žymint temperatūrą tarpas paliekamas prieš Celsijaus laipsnio simbolį $^\circ\text{C}$, pvz., 23°C ⁱⁱⁱ.

ⁱ V. Valiukėno, P. J. Žilinsko „Penkiakalbį aiškinamąjį metrologijos terminų žodyną“, Vilnius, 2006, p. 508.

ⁱⁱ Ten pat, p. 1129.

ⁱⁱⁱ Ten pat, p. 1129; „Technikos enciklopedija“, t. 1, Vilnius, 2000, p. 328; „Visuotinė lietuvių enciklopedija“, t. 3, Vilnius, 2003, p. 751.